

**КОМУНАЛЬНИЙ ЗАКЛАД ВИЩОЇ ОСВІТИ
«Вінницький гуманітарно-педагогічний коледж»**

В І С Н И К

**НАУКОВО-МЕТОДИЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ
ВІННИЦЬКОГО ГУМАНІТАРНО - ПЕДАГОГІЧНОГО
КОЛЕДЖУ**

ВИПУСК № 3 (47)

Вінниця, 2024

ВІСНИК НАУКОВО-МЕТОДИЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ
Вінницького гуманітарно-педагогічного коледжу
РІШЕННЯ

Національної ради України
з питань телебачення та радіомовлення
щодо реєстрації суб'єкта друкованих медіа
№ 967 від 28 вересня 2023 року
Ідентифікатор медіа – R30-01367
Журнал

Журнал присвячений висвітленню широкого спектру теоретичних та прикладних проблем педагогіки, психології, окремих методик та філології, підтримує традиції інтеграції вишівської науки з практикою, сприяє поширенню досвіду наукової, науково-педагогічної та виробничої діяльності, становленню кадрів вищої кваліфікації; розрахований на спеціальну категорію читачів, зокрема педагогічних та науково-педагогічних працівників закладів вищої, середньої та дошкільної освіти, здобувачів освіти та молодих науковців.

Вісник заснований у січні 2012 року, виходить 3 рази на рік

Мова видання: українська, англійська

Тематичні напрями Вісника:

- Інтеграція науки та практики як механізм ефективного розвитку
- Педагогічні та лінгвістичні аспекти викладання
- Германістика та славістика у сучасному науковому просторі
- Психолого-педагогічні умови формування та розвитку особистості вихованця
- Лабораторія педагогічної майстерності та професійного саморозвитку педагога
- Дисемінація передового педагогічного досвіду
- Challenges in Education
- Відомі імена року
- Проби пера
- Конкурси
- Рецензії

Номер затверджено на засіданні Вченої ради
КЗВО «Вінницький гуманітарно-педагогічний коледж»
Протокол № 5 від 17 грудня 2024 року

Головний редактор: директор КЗВО «Вінницький гуманітарно-педагогічний коледж», спеціаліст вищої категорії, викладач-методист Войцехівський К.Ф.;
відповідальний редактор: методист коледжу, спеціаліст вищої категорії, викладач-методист, Руда Т.В., **медіа-редактор:** к.пед.н., доц. Марценюк О.Г.

Редакційна колегія: д.пед.н., проф. Мисліцька Н.А., д.філ.н. Войцехівська Н.К., к.філ.н., доц. Січкач С.А. (Уманський державний педагогічний університет ім. П. Тичини), спеціаліст вищої категорії, викладач-методист Когутюк О.В.

*Відповідальність за зміст статей несуть автори
Матеріали видаються в авторській редакції*

В 53 Вісник науково-методичних досліджень Вінницького гуманітарно-педагогічного коледжу : Випуск 3(47) /за заг. ред. К.Ф. Войцехівського. Вінниця : Твори, 2024. 177с.

© КЗВО «Вінницький гуманітарно-педагогічний коледж», 2024

ЗМІСТ

РОМАНУХА ЮЛІЯ, КОНІЧЕК ТЕТЯНА, ДУДКЕВИЧ НАТАЛІЯ, Коцюбинський та українська ідентичність: до 160 річниці від дня народження М. М. Коцюбинського. Усний журнал на допомогу вчителю-словеснику	5
ЛИСИЙ АНАТОЛІЙ, Невідома трагедія	10

ІНТЕНСИФІКАЦІЯ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ: **АКТУАЛЬНІСТЬ, ПРОБЛЕМИ, ПОШУКИ**

БОРБИЧ НАТАЛІЯ, КОВАЛЬЧУК ІРИНА, Здоров'язбереження через усвідомленість: інтеграція майндфулнес-практик, соціально-емоційного навчання та аутогенного тренування	14
ДРОВОЗІУК ЛІДІЯ, Активізація навчально-пізнавальної діяльності здобувачів педагогічної освіти як чинник інтенсифікації навчання	19
ІВАНОВА НАТАЛІЯ, Інновації в дошкільній освіті: інтенсифікація чи гуманізація?	21
ФАЛОВСЬКА ІРИНА, Психологічні засади управлінської культури менеджера освітнього закладу	23
ПЕТРЕНЮК ЗОЯ, КОВТУНЕЦЬ ОКСАНА, У партнерстві до результату : аспекти ефективної взаємодії педагогічного коледжу та ліцею	26
КОЗІГОРА МАРІЯ, МАРЧУК СЕРГІЙ, Підготовка майбутніх учителів до впровадження діяльнісного підходу в початковій школі.	32
МИСЛІЦЬКА НАТАЛІЯ, БУРКО ОЛЕКСАНДРА, Сучасні підходи до вивчення небесних тіл у початковій школі	34
НАДКЕРНИЧНА ЛЮБОВ, СВЕРЛОВИЧ ВАЛЕНТИНА, Інтерактивні технології у практичній складовій підготовки майбутнього вчителя	37
НЕЧИПОРЕНКО ТАЇСІЯ, Інтерактивні дитячі свята в сучасній українській школі	41
ОСИП МАРІЯ, ОСИП ЮРІЙ, Використання теоретичних знань з біології та хімії під час педагогічної практики студентів у початковій школі	47
ПУШКАР НАДІЯ, ЧЕМЕРИС ІРИНА, Формування соціальної компетентності у студентів педагогічного коледжу	49
ЛУЦИНКЕВИЧ ЛЮДМИЛА, Педагогічна практика з науково-педагогічних досліджень як шлях інтенсифікації професійної підготовки майбутніх учителів	52
ДУРМАНЕНКО ЄВГЕНІЯ, Технології інтерактивного навчання у професійній підготовці майбутніх вихователів	57
ФАЛОВСЬКА ІРИНА, ПІДДУБНА АННА, Проблеми інклюзивної освіти в Україні	
ФІГОЛЬ НАТАЛІЯ, Рекомендації педагогам щодо збереження власного ментального здоров'я	61
ШАФРАНОВА ТЕТЯНА, Подолання освітніх втрат через соціально-емоційне та етичне навчання	63

ЛІТЕРАТУРНА ОСВІТНЯ ГАЛУЗЬ: РОЗРОБЛЕННЯ, ВПРОВАДЖЕННЯ **НОВИХ МЕТОДИК ТА ПРАКТИК НАВЧАННЯ**

ПОХИЛЮК ОЛЕНА, САМОДРАЛ КРІСТІНА, Традиція видання ілюстрованих романів у східній літературі.	69
КІСЕЛЬОВ ДМИТРО, Бертольт Брехт. Початковий етап творчої діяльності.	73
ПОХИЛЮК ОЛЕНА, КУЗЄВА СОФІЯ, Теми взаємодії, втрати та самоідентифікації в підлітковому романі Джона Майкла Гріна «Провина зірок».	76
ПОХИЛЮК ОЛЕНА, ГУМЕНЮК ДАРИНА, Елементи автобіографізму в романі Еріха Марії Ремарка «На західному фронті без змін».	80

ШУЛИЧЕНКО ОЛЕКСІЙ, ПОЗДНЯКОВ МИКОЛА, Сучасне прочитання класики в умовах альтернативних світоглядних концепцій сьогодення.	85
ОБОДЯНСЬКА НІНА, Особливості перекладу біблеїзмів англійської мови на українську	88

ВПРОВАДЖЕННЯ НОВИХ МЕТОДИК ТА ПРАКТИК НАВЧАННЯ

АГЕЙКІНА-СТАРЧЕНКО ТЕТЯНА, ЗАЙЦЕВА АНАСТАСІЯ, Етапи організації процесу сприймання музики як структурного елементу уроку музичного мистецтва	93
БАРАНОВСЬКА ТЕТЯНА, РАТУШНЯК ВАЛЕНТИНА, Розвиток критичного мислення дошкільників як запорука розвитку компетентної особистості.	95
БОЙЦУН НАТАЛІЯ, Комунікативні навички- ключовий елемент розвитку дошкільника.	97
ФЕДЧИШИНА ТЕТЯНА, Модернізація управлінського простору завідувача відділенням шляхом удосконалення механізмів формування і забезпечення ефективного освітнього процесу.....	99
КЛИМЕНКО ОЛЬГА, Формування елементарних математичних уявлень у дітей дошкільного віку шляхом використання спеціальних дидактичних засобів.	102
ЯВОРСЬКА ЮЛІЯ, РОМАНЕНКО ВАЛЕНТИНА, Вплив використання мобільних додатків на залучення активності в освітній процес.	106
ТАРАШЕВСЬКА ОЛЬГА, ЦІСАР ІРИНА, Застосування інноваційних технологій для формування комунікативних компетентностей здобувачів вищої освіти.	113
ГОНЧАРУК ВІКТОРІЯ, Сутнісна характеристика естетичного виховання студентської молоді.	116
ГОРБАТА ЛЮДМИЛА, Фізична культура в житті студента.....	119
ЗАВАЛЬНЮК ЯНА, Засоби активізації навчально-пізнавальної діяльності студентів у процесі вивчення німецької мови.	122
КАСІЯНЕНКО ОЛЬГА, Комунікативні вимоги до сучасного фахівця	127
МАРЦЕНЮК ВІКТОР, Особливості виховної роботи у студентських гуртожитках під час воєнного стану.....	134
МЕЛЬНИК АЛІНА, МАЗУР АЛЬБІНА, Пізнавальна активність здобувачів освіти як потреба у інтелектуальному та творчому саморозвитку.	139
ПАВЛЮК ЛАРИСА, Управлінська організаційно психологічна гра «Уроки лідерства»	143
ПРИСЯЖНЮК ДМИТРО, Оздоровчий ефект фізичних вправ.....	148
МАЛЬЧЕНКО МАРІЯ, Соціальні програми з вивчення особливостей організації соціальної роботи із жінками похилого віку з числа ВПО.....	152
ГАВРИЛЮК ОКСАНА, СІКОРСЬКА ІВАННА, Особливості творчої самореалізації особистості у підлітковому віці.	157
ДИМІНСЬКА ВАЛЕНТИНА, ПЕКУРАРУ ЛЮДМИЛА, У світі музичних інструментів.....	163

ЕКОНОМІЧНІ ПОГЛЯДИ

БУГА ОКСАНА, Інвестиційна політика та інвестиційний розвиток регіону Вінниччини: сутність та характеристика.	168
КОРНЮК СНІЖАНА, Чинники, які впливають на збільшення прибутку підприємств України в сучасних умовах.....	172

ВПРОВАДЖЕННЯ НОВИХ МЕТОДИК ТА ПРАКТИК НАВЧАННЯ

відповідно, склали $5.5 \pm 0,8$; $4,9 \pm$ мм (Р < 0,1).

Таким чином, характеристика елементів ЕКГ також в поєднанні з показниками проби Летунова, в певній мірі можуть слугувати показником рівня підготовленості організму до виконання державних тестів і навчальних нормативів.

Висновки

1. Виконання нормативів, які складають основу державних тестів визначають глибоку функціональну перебудову в їх організмі. Суттєве значення в цій перебудові має поліпшення регуляції серцево-судинної системи, яке визначається в умовах фізичних навантажень.

2. Функціональна перебудова, яка формується в процесі занять фізичними вправами, може бути виявлена за допомогою проби С. П. Летунова в модифікації, яка дозволяє реєструвати

відновлення реакцій серцево-судинної системи впродовж 10 хв.

3. Серед різних показників функціонального стану серцево-судинної системи найбільш закономірний кількісний зв'язок зі зміною рівня фізичної підготовленості юнаків і дівчат у процесі освоєння ними нормативів виявляє збільшення частоти серцевих скорочень, яке виявляється в абсолютних показниках по відрізках 10: 60сек, тривалістю відновлення цього показника після навантаження.

Вказані показники можуть бути використані в якості «стандартів» рівня підготовленості до виконання норм державних тестів і навчальних завдань. Розроблені критерії функціональної оцінки рівня підготовленості до виконання державних тестів у їх конкретному кількісному вираженні можна використовувати в практиці фізичного виховання.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ ТА ЛІТЕРАТУРИ:

1. Присяжнюк Д.С. Зародження спорту у Вінниці. Педагогіка фізичного виховання. Науково-метод. ж-л. Вип.1.Вінниця, ТОВ «Вінницька міська друкарня», 2022, с.79-93.
2. Свиначук В.М. Формування здорового способу життя студентської молоді засобами фізичної культури. *Педагогіка фізичного виховання*. Науково.-метод. ж-л. Вип 1. Вінниця ТОВ «Вінницька міська друкарня», 2022, с.114-129.
3. Шиян Б.М. Методика викладання спортивно-педагогічних дисциплін в вищих навчальних закладах фізичного виховання. І спорту. Навчальний посібник. Б.М. Шиян, В.П. Папуша. Харків: ОСВ, 208с.

*Стаття надійшла до редакції
01 грудня 2024 р.*

СОЦІАЛЬНІ ПРОГРАМИ З ВИВЧЕННЯ ОСОБЛИВОСТЕЙ ОРГАНІЗАЦІЇ СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ ІЗ ЖІНКАМИ ПОХИЛОГО ВІКУ З ЧИСЛА ВПО

УДК 364.78-054.73-055.2

МАЛЬЧЕНКО МАРІЯ,

здобувачка освіти кафедри психології та соціальної роботи

Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського

Abstract. *Issues related to social programs for studying the peculiarities of the organization of social work with elderly women from among IDPs were studied. The conditions for the effective application of social programs aimed at studying the peculiarities of the organization of social work with elderly women from among internally*

displaced persons (IDPs) have been defined; methods that ensure the formation of social programs for studying the peculiarities of the organization of social work with elderly women from among IDPs are presented.

Key words: *elderly women, internally displaced persons, social programs, support groups.*

Постановка проблеми. Через військові конфлікти в Україні суттєво зросла кількість внутрішньо переміщених осіб. Серед них значну частину становлять жінки похилого віку, які є однією з найбільш вразливих категорій населення. Вони часто стикаються з серйозними труднощами, такими як втрата житла, соціальної підтримки, а також з проблемами зі здоров'ям. Це вимагає спеціалізованого підходу в соціальній роботі, орієнтованого на їхні унікальні потреби. Жінки похилого віку з числа ВПО часто переживають психологічні травми через втрату дому, розрив соціальних зв'язків, а також ізоляцію у нових громадах. Вони можуть відчувати тривогу, депресію, самотність і навіть відчуження. Вивчення цих аспектів є критично важливим для розробки ефективних стратегій психологічної та соціальної підтримки.

Люди похилого віку часто мають хронічні захворювання, що потребують постійного медичного нагляду та лікування. Після переселення вони можуть втратити доступ до звичних медичних послуг, що погіршує їхній фізичний і психічний стан. Дослідження допоможе виявити основні бар'єри в доступі до медичної допомоги та розробити стратегії для їх подолання. Жінки похилого віку з числа ВПО часто стикаються з фінансовими труднощами через втрату джерел доходу, пенсійних виплат, субсидій або через підвищені витрати на новому місці проживання. Це робить їх особливо залежними від соціальної допомоги. Дослідження економічних аспектів дозволить розробити програми підтримки, які

допоможуть їм краще адаптуватися до нових умов життя.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблеми вдосконалення соціальних послуг особам похилого віку відображенні у дослідженнях багатьох учених, зокрема: В. Скуратівського, Е. Лібанової, А. Новикова, О. Іванової, К. Міщенко, Т. Семигіної, О. Безпалько, Н. Бордюк. Інтерес вітчизняних та зарубіжних вчених до освіти людей похилого віку розкрито у дослідженнях (О. Агапова, С. Архипова, М. Букач, Н. Єрмак, А. Капська, О. Карпенко, С. Коваленко, І. Козубська, Е. Лапшина, І. Мигович, В. Робак, Г. Сухобська та ін.).

Пошук інноваційних підходів у організації соціальної роботи з людьми похилого віку відображався у працях Є. Холостової, Т. Козлової, Т. Семигіної, Н. Кабаченко, Т. Коленіченко, Т. Голубенко та ін. Принципи та особливості роботи спеціалістів в команді розглядаються в працях іноземних авторів: А. Браун А., А. Боурн, В. Чепмен, М. Фирсов, Б. Шапіро, Г. Яковлев та ін. Однак, не вирішеною частиною цього досить актуального питання залишається аналіз особливостей соціальної роботи з внутрішньо переміщеними особами, особливо з жінками похилого віку.

Мета статті: полягає у розкритті соціальних програм з вивчення особливостей організації соціальної роботи із жінками похилого віку з числа ВПО та обґрунтування особливостей соціальної роботи з жінками похилого віку з числа ВПО.

Виклад основного матеріалу. Соціальні програми, спрямовані на вивчення особливостей організації

соціальної роботи із жінками похилого віку з числа внутрішньо переміщених осіб (ВПО), повинні враховувати як специфічні потреби цієї групи, так і контекст, в якому вони опинилися. Розглянемо кілька важливих аспектів і можливих напрямків таких програм.

Програми психосоціальної підтримки. Групи підтримки та психологічна допомога. Програми можуть включати створення та організацію груп підтримки для жінок похилого віку з числа ВПО. Ці групи допоможуть зменшити почуття ізоляції, забезпечуючи простір для спілкування, обміну досвідом і взаємної підтримки. Також важливим є надання індивідуальної психологічної допомоги, зокрема терапії, спрямованої на подолання посттравматичного стресу.

Психоосвітні програми. Ці програми спрямовані на навчання жінок технік управління стресом, релаксації та інших методів самопомоги. Наприклад, організація семінарів і тренінгів з тематики психічного здоров'я та емоційного благополуччя.

Програми соціальної інтеграції. Соціально-культурні заходи.

Організація культурних і соціальних заходів, таких як спільні святкування, екскурсії, клуби за інтересами. Ці заходи сприяють соціальній інтеграції жінок похилого віку в нових громадах, допомагають їм знайти нові соціальні зв'язки і відчувати себе частиною громади.

Волонтерські ініціативи. Залучення місцевих волонтерів для надання допомоги ВПО, зокрема для супроводу жінок похилого віку в медичні установи, надання допомоги в побуті, організація дозвілля. Це сприяє інтеграції та покращенню якості життя.

Програми економічної підтримки. Фінансове консультування.

Програми, які надають жінкам консультації з питань управління

особистими фінансами, допомагають оформити пенсійні виплати, субсидії та інші форми соціальної допомоги. Також варто включити навчання основам економічної грамотності, щоб допомогти літнім жінкам краще адаптуватися до нових фінансових умов.

Програми підтримки зайнятості.

Для тих жінок, які ще можуть працювати, організовуються програми з працевлаштування та навчання новим навичкам, що дозволяє їм знайти роботу або зайнятися власною справою. Це може включати як традиційні заняття (рукоділля, кулінарія), так і нові навички, які можна використовувати у віддаленій роботі.

Програми медичної підтримки. Мобільні медичні клініки.

Організація мобільних медичних бригад, які відвідують місця проживання ВПО та надають необхідні медичні послуги. Це особливо важливо для жінок похилого віку, які можуть мати обмежений доступ до медичних закладів.

Доступ до ліків. Програми, які забезпечують доступ до необхідних ліків, а також медичних консультацій. Це може включати субсидії на ліки або організацію доставки ліків до місць проживання.

Програми правової підтримки. Юридичні консультації.

Організація безкоштовних юридичних консультацій для жінок похилого віку з числа ВПО, які допоможуть вирішити питання з оформленням документів, захистом прав, доступом до соціальних послуг тощо.

У практичній соціально-педагогічній роботі найчастіше застосовують прикладні технології соціально-правового захисту, соціального обслуговування, соціальної профілактики, соціальної реабілітації, соціального опікунства, патронажу,

супроводу, рекламно-інформаційні технології [2].

Люди похилого віку відносяться до категорії, які потребують соціальної допомоги та підтримки. Потреби даної категорії громадян у соціальній роботі збільшується ще й тому, що велика частина з них належить до групи самотніх людей. Це означає, що в міру старіння вони будуть потребувати не тільки соціальної підтримки – у вигляді виплат пенсій, але і додаткового обслуговування.

Переважною формою соціального обслуговування людей похилого віку була стаціонарна форма у вигляді будинків-інтернатів тощо. Стаціонарна форма при всіх її позитивних якостях (повне державне забезпечення, соціально-побутове влаштування, медико-соціальна допомога) мала й суттєві недоліки. Переселення людини похилого віку в будинок-інтернат було пов'язане з психологічним стресом, а зміна обстановки, звичного місця проживання сприймалася як драматична ситуація. Переміщення в будинок-інтернат нерідко супроводжувалося депресивним станом, розладами сну, невротизацією особистості. Це одна з обставин, що стала причиною введення нестаціонарних форм соціального обслуговування. Саме тому стала розвиватися мережа нестаціонарних установ з розгортанням соціального обслуговування вдома. Але з 24 лютого 2022 року життя в Україні різко змінилось через агресивний військовий напад РФ на Україну [6, с. 22-25].

За результатами оцінки та відповідно до потреб особи з інвалідністю, особи похилого віку екстрено (кризово) можуть надаватися такі соціальні послуги: інформування; консультування; надання притулку, зокрема нічного; короткотермінове проживання; екстрене (кризове) втручання [4].

Під час дії на території України або адміністративно-територіальної одиниці надзвичайного або воєнного стану також може забезпечуватися надання екстрено (кризово) таких соціальних послуг: представництво інтересів; підтримане проживання осіб похилого віку та осіб з інвалідністю, бездомних осіб; соціальний супровід сімей/осіб, які перебувають у складних життєвих обставинах; догляд вдома; догляд стаціонарний; денний догляд, денний догляд дітей з інвалідністю; паліативний догляд; соціально-психологічна реабілітація; натуральна допомога; переклад жестовою мовою; транспортні послуги.

Рішення про надання послуг екстрено (кризово) приймається уповноваженим органом/надавачем соціальних послуг невідкладно та протягом однієї доби забезпечується їх надання [4].

Досвід недержавних та волонтерських установ в наданні послуг людям похилого віку

Активними суб'єктами соціальної та соціально-педагогічної роботи є окремі волонтери, волонтерські групи державних, громадських організацій, вищих навчальних закладів, приватних установ тощо. Вони здійснюють свою діяльність у інформаційно-просвітницькому, профілактичному, реабілітаційному, рекреативному, соціально-рекламному, соціально-побутовому, охоронно-захисному та фандрейзинговому напрямках [2].

Поняття «волонтерський рух» визначається як добровільна діяльність, яка виконується фізичними особами на засадах неприбуткової діяльності, без заробітної плати, без просування по службі, заради добробуту та процвітання спільнот і суспільства у цілому [5].

В Законі України «Про волонтерську діяльність» визначається, що волонтерська діяльність – це добровільна, соціально спрямована,

неприбуткова діяльність, що здійснюється волонтерами шляхом надання волонтерської допомоги.

Волонтерський рух вважається відносно молодим явищем в нашій країні, оскільки до подій 2014 року в Україні, волонтерський рух дуже повільно просувався. Але події в країні 2014 році такі як Революція Гідності, анексія Криму та війна на Донбасі внесли свої зміни в волонтерський рух в Україні [3].

За даними соціологічних досліджень виявляється, що саме події у 2014 році призвели до небувалого виявлення громадської об'єднаності, які призвели до активного зростання розвитку волонтерського руху в Україні. Така активність була зумовлена двома основними факторами: внутрішньополітична криза та зовнішня агресія. Внутрішньополітична криза призвела до дисбалансу системи державного управління, браку ефективних управлінських рішень, нестачу ресурсних можливостей, а зовнішня агресія погіршила можливість державі виконувати свої функції ефективно і при цьому забезпечувати громадян основними потребами. Кризові події, які відбувалися в країні поставили під загрозу існування України як національної держави і громадяни розуміючи цю загрозу, взяли відповідальність на себе за розвиток поточної ситуації. При цьому волонтерська діяльність набула усіх ознак найбільш дієвої форми самоорганізації населення [1, с. 32].

Висновки та перспективи подальших досліджень. *Рекомендації і поради тим, хто поруч з людьми похилого віку.* Підтримка зв'язку. Незалежно від того, де ви знаходитесь, важливо підтримувати контакти з людьми похилого віку. Навіть короткі

телефонні дзвінки, повідомлення або похід в гості до бабусі чи дідуса дуже піднімає настрій стареньким та дає можливість їм відчувати вашу турботу, підтримку.

Піклування про самопочуття і здоров'я людини похилого віку. Потрібно постійно запитувати чи всі необхідні ліки є у них. Якщо ні, то необхідно придбати. У разі поганого самопочуття допомогти записатися та відвідати лікаря.

Подбати про перегляд достовірних джерел інформації. На сьогоднішній день фейкових новин купа є в різноманітних ЗМІ. Для того, щоб людина похилого віку уникала дезінформації, варто їй порадити на які достовірні джерела можна спиратися і де краще переглядати актуальні новини.

Не підіймати питання про політику. Зараз не час дискутувати та з'ясувати відносини з рідними щодо політичних поглядів. Ці моменти краще залишити на потім. Зараз в сім'ї має бути не розлади через різні погляди, а підтримка та єднання один одного.

Допомогти людям похилого віку підтримувати спілкування. Спілкування дуже важливий аспект для людини. Для людей похилого віку важливо підтримка не тільки контактів з родичами, а також друзями, колишніми колегами, сусідами та іншими. Якщо людина засмучується постійно після розмови з кимось, то варто припинити підтримку такого спілкування.

Обговорити план дій на випадок критичної ситуації. Допомогти людині скласти список з необхідними речами для того, щоб людина могла швидко скласти тривожну валізу. Це зможе допомогти у критичній ситуації людині зібратися, зменшить хвилювання та допоможе зорієнтуватися за цим списком, що потрібно взяти з собою.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ ТА ЛІТЕРАТУРИ:

1. Горелов Д. М., Корнієвський О. А. Волонтерський рух: світовий досвід та українські громадянські практики : аналіт. доп. Київ: НІСД, 2015. 36 с.
2. Енциклопедія для фахівців соціальної сфери/ За заг. ред. проф. І.Д. Зверєвої. Київ, Сімферополь: Універсум, 2012. 536 с.
3. Потапенко В. Аналіз українського волонтерства на основі методології нових соціальних рухів центр внутрішньополітичних досліджень НІСД.
4. Про внесення змін до деяких постанов Кабінету Міністрів України щодо надання соціальних послуг у разі введення надзвичайного або воєнного стану в Україні або окремих її місцевостях.
5. Тлумачний словник-мінімум із соціальної педагогіки та соціальної роботи / упор. Л. В. Лохвицька. 2-ге вид., оновл. Тернопіль : Мандрівець, 2017. 232 с.
6. Черевата О. Соціальна допомога людям похилого віку в умовах воєнного стану. Могилянські читання – 2022 : *Досвід та тенденції розвитку суспільства в Україні : глобальний, національний та регіональний аспекти : XXV Всеукр. наук.-практ. конф. : тези доп.* Публічне управління в Україні в умовах децентралізації влади та наближення її до європейських стандартів, Миколаїв, 7–11 листоп. 2022 р. / ЧНУ ім. Петра Могили. Миколаїв : Вид-во ЧНУ ім. Петра Могили, 2022. С. 22-25.

*Стаття надійшла до редакції
19 листопада 2024 р.*

**ОСОБЛИВОСТІ ТВОРЧОЇ САМОРЕАЛІЗАЦІЇ ОСОБИСТОСТІ У
ПІДЛІТКОВОМУ ВІЦІ**

УДК 159.923.2-053.6:159.954

ГАВРИЛЮК ОКСАНА,

кандидат педагогічних наук, доцент

СІКОРСЬКА ІВАННА,

*здобувачка освіти факультету дошкільної освіти
та музичного мистецтва*

КЗВО «Вінницький гуманітарно- педагогічний коледж»

Анотація. В статті проаналізовано та визначено проблему творчої самореалізації особистості у підлітковому віці. Звернено увагу на необхідності виявлення індивідуальних задатків і здібностей школярів згідно вимог НУШ та Концепції художньо-естетичного виховання підлітків. Здійснено теоретичний аналіз поняття самореалізації особистості та самоактуалізації у старшому підлітковому віці у наукових дослідженнях зарубіжних та українських вчених. Визначено сутність понять «самореалізація» та «самоактуалізація» згідно наукових досліджень. Досліджено необхідність розвитку креативності особистості, що сприяє її активності, емоційної врівноваженості та незалежності. Звернено увагу на психологічні особливості підліткового віку. Наведено основні принципи та методи яких слід дотримуватися на уроках мистецтва при формуванні творчої самореалізації особистості у підлітковому віці.

Ключові слова: самореалізація, особистість, підлітковий вік, креативність, урок мистецтва.